

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Deželnozbornske razprave.

Mnogostransko izrečeni želji, da bi „Slovenec“ priobčeval velike in sijajne govore naših poslancev v deželni zboru v celoti po stenografskem zapisniku, ne moremo ustredi, ker so govori preobširni. Zato pa v poročilu prinašamo vse kar le mogoče točno, kolikor je to pri slabi akustiki deželnozbornske dvorane mogoče, in skrbno pazimo, da nam ne uide nobena značilna podrobnost. Pri debati o splošni in enaki volivni pravici so se merile vse tri stranke; sijajno so nadkrilili poslanci katoliško-narodne stranke liberalce in veleposestnike, ter pokazali, kje je bodočnost deželne zbornice.

S krepko neustrašeno besedo je prisilil dr. Šusteršič nasprotnike, da so se morali ukloniti nehoté železni logiki njegovih izvajanj. Branili so se, upirali do zadnjega, a energija tega izrednega moža jih je uklonila in strla njihov odpor. Kako so se retili liberalci ob začetku obstrukcije, da nikdar ne dobi v zbornici splošna in enaka volivna pravica večine — a sedaj je jeklena volja zlomila njihov odpor in glasovali so za nujnost, četudi s kislimi obrazi. Ta dogodek nam odpira pogled v bodočnost kranjske dežele in vse domovine.

Dr. Krek je z jasnostjo dokazal vso gnilobo njihove politike, in vse, kar mu morajo očitati, je to, da je govoril zanje preučeno. Čudno! Kadar jih dr. Šusteršič ozmerja, pa vse razumejo!

Dr. Schweitzer je s finim sarkazmom ožigosal liberalno slovenskonemško zvezo.

Ko je dekan Ark o liberalcem pripovedoval, da je bedarija, če mislijo, da bodo s kanceliparagrafom kaj dosegli, ker duhovniki ne politizirajo v cerkvi, ampak na shodih, v društvi in v časopisju, so pa liberalci zijali, ker tega še niso brali v „Narodu“.

Klavrnost liberalne stranke sta pokazala dr. Tavčar in Hribar, ki se še zdaj nista mogla zediniti, ali je bila sploh kdaj njihova stranka za splošno volilno pravico ali ne. Brcetov mežnar se je omešil tudi s sorsko interpelacijo. Večkrat so pripeljali Sorce seboj, Brce in Vrhovnik sta prišla prezidirat v zbornico, in vse je mislilo, da se bo zbornica podrla, ko bodo liberalci ropotali za Brceta. In ko je deželni predsednik odgovarjal, so bili take pobiti in pohlevni, da se niso upali niti najmanj demonstrirati. Brcetov mežnar je slabo opravil. Kako nizko stoji nivo liberalnih govornikov, kaže Hribarjev govor, ki je odgovarjal na govore naših poslancev. — Take otročarije vlačijo ta majhni mož v velike, načelno debato za splošno in enako volilno pravico.

Včerajšnji dan je pa pokazal vso slabost naših liberalcev. Kakor strela iz neba jih je zadel dr. Šusteršičev predlog, da se naj popravi zapisnik v slovenski jezik. Hribar je bil sicer prejšnji dan govoril, kako prosti so liberalci v narodnih stvareh. Pozabil je, da je že „Deutsche Wacht“ izklepetala pogoje zveze, ki jih on taji. A ko je vstal Schwegel in zagovarjal nemški zapisnik, je moral tudi Hribar kot član slovenskonemške zveze izpregovoriti. Pobijal je Šusteršičev predlog, da ustreže Schweglu, a proti slovenskemu zapisniku glasovati se ni upal, ker se je bal viharja v zbornici. Zato

je pa predlagal, naj se stvar odloži, da se vrše posvetovanja.

Torej posvetovanj je treba za to, da se čitaj zapisnik slovenske? Liberalci se hoteli prositi dispenze od Schwegla, da jih za ta slučaj odveže od njihove pogodbe, v kateri stoji, da morajo slovenski liberalci varovati nemški „Besitzstand“, h kateremu spada tudi nemški zapisnik.

A naši poslanci so tirali liberalce do hitre odločitve. Ni jim bilo mogoče se posvetovati s Schweglom, ampak po imenu poklicani so morali vsak reči „da“ ali „ne“. To je bila preizkušnja za slovensko-nemško zvezo — in obroč je počil pod težkim udarcem.

Razjarjen je gledal baron Schwegel, da se je posrečil manever kat. narodne stranke. Liberalci so prelomili besede in zvestobo, ki so jo obljubili po pogodbi. Zato je pa baron Schwegel tako razkačen vpil v zbornici, nemški klub je pa takoj imel sejo, v kateri so nemški gospodje sklepali o tem, kako se naj kaznujejo slovenski liberalci za prelomljeno zvestobo. Najbrže bo ostalo le pri nekaterih časninarskih napadih na Hribarja, ki je to pot premagal Tavčarja, kateri bi bil sam gotovo glasoval z Nemci, ker Tavčar navadno drži moško besedo, če jo resno dá Nemcem. Prvič je Tavčar pedlegel Hribarju pri volivni reformi, drugič pri zapisniku. Če gre tako dalje, mu bodo kmalu „Narod“ vzeli . . .

Tembolj bil Hribar prisiljen tako ravnati, ker je izjava poslanceva Povšeta jasno dokazala, da je katoliško-narodna stranka vsikdar čist ohranila svoj narodni prapor. Hribar je torej izkušal pred javnostjo zakriti veliki madež na raporu naredno-napredne stranke. A pri tem ga je nehote sam pokazal, da ga je videla vsa javnost.

Zanimiva je bila učiteljska debata. Hribarjev predlog se je pokazal kot prazen agitacijski manever brez praktične vsebine. Katoliško-narodni poslanci so pa stvar zares prijeli, in kar se bo pozitivnega storilo za učitelje, bo sad njihovega prizadevanja. Sam Hribar je moral priznati, da ima dr. Šusteršič prav.

Se mnoge zanimivih podrobnosti so pokazale debate zadnjih dni. A glavni vtis je ta, da ima danes v kranjskem deželni zboru manjšina premoč po svojih idejah, po jasnih načelih, po talentu in po energiji, večina je pa podobna trhlemu drevesu, ki omahuje pod udarci krepke sekire. Ta večina lahke sklence sto „kanceliparagrafov“, pa ji ne bodo niti najmanje pomagali. Prižnice in spovednice so nedolžne pri porazih, ki jih doživlja slovensko-nemška zveza v javni politični areni.

Tako gre torej stvar dalje svojo naravno določeno pot. Gotovo bodo gospoda poizkušala še vse umetnosti, da prepreči volivno reformo v ljudskem smislu. A v tem boju bo podlegla.

Deželni zbor kranjski.

Iz včerajšnje seje. Vodovodi.

Posl. Povše podpira nujni predlog in navaja, da se je v zadnjih letih izvršilo 68 vodovodov in večjih vodnjakov. Dežela je dovolila in izplačala 471.709 kron, država 768.800, udeleženci sami 661.800, skupaj 1.902.309 kron.

Glavni izvršeni vodovodi so: Selšček-Begunje-Bezuljak, Ribnica, Smihel, Knežak, Selca, Kočevje, Razdrto, Smarje, Semič Crnomelj, Vrhpolje, Ilirska Bistrica, Vrba, Logatec, Juršice, Pol. Gradec, Vižmarje, Metulje, vodnjaki na Nanosu, Toplice, Novo mesto, Godovič, Postojna, Planina, Britof-Dol. Vreme, Gor. Vreme, Nadanje Selo, Nova Sošica, Jurjevica Breže, Sušje, Vrhnika, Stara Vrhnika, Tržič, Hotederšica, Gornji Mozelj, Raka, Slavina, Gor. Zdiho.

Načrti so narejeni ali v delu za vodovode: Bukovje, Cirknica in Rakek, Dol. vas pri Kočevju, Košana-Kal Neverke, Kranj, Petelinje, Radovljica, Runarsko v logaškem okraju, Senožče, Sembije, Trnovo, Stari trg pri Crnomlju, Vrbovo, Martinjak, Preska, Blečji vrh pri Litiji, Brezje, Brezovica pri Crnomlju, Buje, Cepno, Crnomošnjice, Crni vrh, Col, Dole, Gorenje, Iška vas, Jakovice in Tabar, Jasen, Laže, Koritnica, Metlika, Planina, Predgrize, Predjama, Podkraj, Sadinja vas, Strekljevec, Sent Vid pri Zatični, Zapoge, Vel. Ločinki, Vrh pri Starem trgu.

Prošenj je bilo zadnja leta še vloženih 118. Najnujnejše so: Rakitnik - Preserje, Ambrus, Suhor, Rovišče, Sent Lambert, Rovte, Vel. Kal, Trnje, St. Peter, Harije, Adlešiči, Zdenska vas, Sv. Jošt, Zagorje ob Savi i t. d.

Izvršenih je že tudi več vodovodov, za katere je sedaj treba izplačati iz deželnih sredstev 306.467 kron. Vse obljubljene deželne podpore pa z našajo 2 milijona 368.000 kron.

Ako hoče torej dežela vsa ta dela hitro izvršiti, mora najeti posojilo v znesku 4 milijone kron.

Misliti moramo namreč na osuševanje ljubljanskega barja, ki bode stalo okoli 4.200.000 kron; v ta namen je država že obljubila 1.882.000 kron. Dalje je nujna potreba, da se uredi kamniška Bistrica. — Ta uravnava bode stala 1.260.000 kron; država je že obljubila izredno podporo 62 odstotkov, to je 781.200 kron.

Dalje se morajo čimprej uravnati Sorra, vipavske vode, Sora-Račeva pri Zireh; dokončati dela pri Mirni, ki bode stala še 276.000; Želumljica, Kopanjevec in Potočnikov hudournik, Sujica pri Horjulu, Ljubljana, Pivka na Krasu, Temenica, Krka in razne druge vode v struški in ribniški dolini.

Govornik naglašja, da bode deželni zbor gotovo storil svojo dolžnost. Zbornica naj torej prizna nujnost vseh teh del in pooblasti deželni odbor, da pospeši vsa ta dela, ki so nujna potreba za dotične kraje. (Živahno odob. avanje.)

Nato še poslanec Pfeifer našteva razne kraje v krškem, novomeškem in črnomeljskem okraju. Posl. Mejač je tonlo priporečal uravnavo kamniške Bistrice. Nujnost je obveljala, predlog je bil izročen fin. odseku.

O ostalih točkah včerajšnje seje smo že včeraj poročali.

Volivna reforma.

(Iz govora poslanceva dr. Žitnika v seji kranjskega deželne zboru dne 4. novembra t. l.)

Ker je že pozna ura, hočem kar mogoče kratko o vprašanju, ki je v razpravi, izraziti svoje mnenje. Sicer pa: Ali je treba še danes dokazovati, da se zemlja suče okolu solnca, da vode deró v nižave, zrakov plov sili v višavo in da kaplja za kapljo izdolbe tudi najtršo skalo? Kakor so jasni ti naravni zakoni vsakemu, kdor je odrasel otroškim čevljem, tako je danes jasno tudi političskemu otročaju, da je skrajno krivičen sedanji volivni red za deželni in državni zbor. O tej kričeči krivici in o nujni potrebi volivne reforme je prepričan vsakteri, kdor ni gluha za ljudske glasove, kdor ni slep za dejanske razmere v javnem življenju, kdor ima srce za ljudske koristi, kdor ima razum za resnico in pravico, kdor ima dobro voljo in kdor strankarskih koristi ne povzdiguje nad blagor dežele, države in skupnega prebivalstva.

Ali je treba danes še dokazovati, kar je jasno kot beli dan, kar dokazujejo razni nujni predlogi v državnem in skoraj v vseh deželnih zborih? Celó v tirelskem deželni zboru, kjer je doma stari konservatizem, se je pretežna večina poslancev raznih strank izrekla za razširjenje volivne pravice. Nesili bi torej vode v Savo, ko bi hoteli še koga prepričati, ki se prepričati ne da.

Da sem se sploh oglašil v tej razpravi, ko sta gg. tovariša dr. Šusteršič in dr. Krek že tako izbornó in temeljito dokazala krivice starikevega in od početka tako krivičnega volivnega reda, je prvi povod ta, da zavrnem domnevanja, češ, da naša stranka ni edina v tem vprašanju. Oglasil sem se osobito zato, ker je bilo ravno moje ime imenovano v javnih listih, da v tem vprašanju ne soglašam s svojimi tovariši. To sumničenje tukaj javno zavrnem enkrat za vselej z vso odločnostjo.

Obstrukcija ni in ne more biti naš namen, kakor ne sploh nobene resne ljudske stranke. Obstrukcija nam je bila vsiljena in je torej le posledica one samovoljne častite večine v tej zbornici, ki se z vso silo in krčevitostjo upira razširjenju volivne pravice, s katero naj bi se odstranile krivice, ki jih trpe široki sloji prebivalstva, krivice, ki so sramota za sedanji čas splošnega napredka in politične vzgoje.

To ljudsko gibanje ni od danes, ni od včeraj. Ljudski upori so bili znani starim narodom, kmečke upore pozna srednji vek, ljudsko gibanje za politične, kulturne, narodne, verske in socialne pravice ter svoboščine se v zadnjem stoletju z večjo ali manjšo silo ponavljajo v raznih kulturnih in nazadnjaških državah. Poglejte na Balkan, ozrite se v Rusijo! Ljudsko gibanje se nadaljuje, od časa do časa siloma pretresa svet. Kdor se ustavlja kolesu zgodovine, tega kolo stre. Kdor se ustavlja teku časa, ta se ustavlja le hudourniku, ki odnese vse ovire in obrame in tiste, ki jih delajo. Hudournik je treba obrniti v pravo strugo, to razširiti in poglobiti, da donaja korist in prid prebivalstvu.

Ker je g. grof Barbo navajal razne razloge proti splošni in enaki volivni pravici, naj mi je dovoljeno, da navajam iste in še nekatere druge razloge za oba predloga, ki se tičeta volivne reforme za deželni in državni zbor.

Govornik nadalje s številkami dokazuje, da so glavni dohodki države indirektni davki in da tudi dežela že pokriva polovico svojih potrebščin z dohodki od indirektnih davkov, od žganja piva, mesa itd. In te davke plačuje vse prebivalstvo, torej tudi oni, ki danes nimajo volivne pravice.

Splošna je vojaška in šolska dolžnost. Kdor ima torej brambene dolžnosti, naj ima tudi brambene pravice, govoriti po svojih zastopnikih o bramenih vojaških službah. Tudi šolska omika je že splošna, ljudstvo je politično izobraženo, kajti v vsako gorsko vas že prihajajo politični listi. Če pa so še ljudje, ki ne znajo brati ali pisati, to je malokdaj njihova krivda. Ako pa so v Trstu, v Istri ali Dalmaciji še analfabeti, je to krivda vlade in protislovenskih strank.

Zastopstvo interesov je bilo iz početka neopravičeno in nemogoče, posebno pa od l. 1873., ko so proti jasnemu zakonu vzeli deželni zborom pravico voliti v državni zbor.

Tudi čustvo soodgovornosti govori za splošno in enako vol. pravico. Velika je nevarnost za javno življenje, nasprotnim strujam zapirati vrata v zakonodajne zbornice. Se večja je nevarnost za javni red, ako brezpravne množice s silo butajo ob vrata. Odprimo jim vrata, dokler je čas. Radikalizem je večkrat narejen od onih, ki se čutijo prezirane in brezpravne. Zato žvižgajo in razbijajo okna. Ni se nam bati brutalnosti števil. Večje brutalnosti si pač ne moremo misliti, kakor če voli 9 milijonov Nemcev do 200 poslancev v državni zbor, in blizu 15 milijonov Slovanov pa le 187.

Klerikalizem.

To je v istini danes strašilo le za politične vrabce. Ali imajo danes „klerikalci“ večino v drž. zboru? Ne, in je tudi ne dobé, če se vpelje splošna in enaka volivna pravica. Peta kurija nam je zgled, kako bi se izvršile volitve. Pri zadnjih volitvah je bilo v peti kuriji izvoljenih 42 odločnih liberalcev in le 30 zmernih mož.

Plemstvo.

To se boji, da izgubi svoje privilegije, svoje predpravice. To je istina. A pogledimo, ali so ti privilegiji danes še opravičeni. Zadnji sem, ki bi tajil, da je imelo zgodovinsko plemstvo v istini velike zasluge za vladarja in državo. Razni Auerspergi, Svarcenbergi, Salmi, Stadion in drugi so bili zaslužni možje. Habsburški vladarji so jim podelili razne privilegije, katere so uživali „bona fide“. Mogočni so bili graščaki, da so mogli prešerno ponosno govoriti: Nil de nobis sine nobis! Mi smo mi. Toda časi so se izpremenili. Ko je otemnela zvezda Metternichova, zapeli so vsi avstrijski narodi soglasno koral svobode. Plemstvo je preziralo nauke zgodovine, in to je njegova tragična krivda. Izključevali so se od ljudstva, odtujili so se prebivalstvu v svojih zračnih gradovih in mestnih palačah. Prišla je naravna reakcija, ki se izraža v zavisti in sovraštvu. Bati se mora javnega mnenja, ki je največji diktator in tiran. Zaupanje ljudstva je danes več vredno, nego plemenitaški diplomati in naslovi.

Tudi bogastvo je nestalno, ker v življenju je stalna samo nestalnost. Saj vidimo, kako kopni veleposestvo kakor pomladni sneg, da si neplemeniti bogatini kupujejo privilegije veleposestva. Potomci starih grofovskih in knezijskih družin iščejo nevest v bogatih meščanskih družinah, da si pozlate stare grbe, osvežijo svoja imena. Plemstvo, ki še vedno zagovarja svoje privilegije, je podobno onemu španskemu vitezu, ki je na dvorišču kmečke gostilne ob vodnjaku čuval in stražil svoje orožje. Smejale so se mu zvezde poleg lune, krohotali so se mu gostje v gostilni.

Mnogo pa more upati plemstvo, ako z veseljem in ljubeznijo stopi med narod, med katerim živi. Ako z izkušnjami svojega reda, sredstvi svoje družine služi narodu, more še vedno biti njegov zastopnik in vodnik, tudi brez privilegijev.

H koncu pa še nekaj spominov — sine ira et studio v premislek nar. naprednim poslancem. G. dr. Tavčar je dne 24. nov. 1890. med drugim govoril v dež. zboru: „Slovenski narod mora priti do sporazumljenja z nemško stranko, in ne zanikujem, da bi to ne bilo mogoče. Kar pa zanikujem, je to, da bi v dež. zboru sedeli te čase taki Nemci, s katerimi bi se moglo paktirati... S sedanjim (nemško) opozicijo, ki od svojega programa za pčico odnehati noče, ne paktiramo... Germanizacija je še vedno velikanska nevarnost za nas, s katero se lahko še s. daj popolnoma uniči slovenski narod“

Dne 4. nov. 1890. je govoril g. dr. Tavčar: „Teško pa je dokazati tako krivico, ker se Nemcem v ti deželi še vedno bolje godi, nego Slovencem, in ker vlada sama z največjo pazljivostjo čuva nad tem, da se niti las zadnjemu Kočevcu z nemške glave ne premakne.“

Dne 18. jan. 1890. je rekel dr. Tavčar: „Z njim (dr. Schaffnerjem) se ne bodem prepiral, ker vem, da se najina pčta ne moreje srečati.“

Dne 24. okt. 1. 1890. je govoril: „Le z žalostjo opazujem gospode (od leve strani), kako hodijo roko v roki z nemško opozicijo (?), prav kakor da bi naredna (skupna) stranka sama s svojimi močmi ničesar doseči ne mogla. Ta „testimonium paupertatis“, ki se s tem daje narodni stranki, ni opravičen, pač pa se s to „bratovščino“ razburjajo duhovi v ti zbornici in zunaj nje. Duhovi pa se ne razburjajo samo, temveč tudi si postavljajo eden proti drugemu, kar je tembolj obžalovati, ker skupno naše delovanje niti enega bojevnika pogrešati ne more. To pedajem gospodom v premislek.“

In dne 16. febr. 1894 je govoril g. dr. Tavčar v dež. zboru nasproti dr. Schaffnerju: „Navdušen je za koalicijo in verjamem mu to, ker on, oziroma stranka njegova po koaliciji ničesar ne more izgubiti. Pravi, da se koaliciji vsakdo lahko pridruži. Vi se jej lahko pridružite, saj ničesar ne riskirate, drugače pa je stvar za nas. — Tu je treba resno premisliti, ali ugaja slovenskemu narodu koalicijska ideja. Jaz presojam koalicijo s strogo slovenskega stališča. Na vsak način vidi se mi koalicija nekaj, kar je nevarno glede na to, da utegne imeti posledice, da se bodo prinas širila narodna mlačnost. Drugo nevarnost pa vidim v tem, da bodo koalicijo porabile naše oblasti, katere so itak čisto neskaljenega nemškega duha polne. Kakor hitro bodo videle, da se je na Kranjskem ukoreninila koalicija, izkoriščale jo bodo na svoj račun in rekle: Slovenci so koalicijski, lahko jih preziramo. V drugem pa mislim, da bodo slovenski narod tudi brez koalicije lahko izhajali boljše izhajali, kaj-

ti največja škoda bi bila, ako bi se prinas vcepila mlačnost v teh dobah, ko nam poslopje slovenske narodnosti še povsodi gori in povsod še treba gasiti in trudljivo delati za slovenske narodnost. Zaupam v žilavost našega slovenskega plemena. Slovenski narod je preстал še hujše čase in ta narod bo ostal, koalicija pa bo prešla, predno kdo misli.“

Tem besedam ničesar ne dostavljam in končam: V vaših rokah je, da čimpreje zakopljemo orožje obstrukcije, ako soglasno glasujete tudi za naš predlog. (Živahno odobravanje.)

Zasedanje deželni zborov.

Deželnozborsko zasedanje bo trajalo do 23. t. m.

V češkem deželni zboru nameravajo dovoliti 6mesečni začasni proračun.

Koroški deželni zbor. Na vlado se sprejme prošnja, naj se pri obdavljenju malih kmečkih posojilnic ravnaje oblasti le po izkazanem čistem dobičku. Sklene se postaviti v proračun za ceste v l. 1906. K 313.651. Deželni zbor je nato odobril predlog, naj se vlada ozira na stremljenja za odprtje mej glede uvoza živine iz inozemstva le, ako ni v inozemstvu živinskih boleznij.

Tirolski deželni zbor je nadaljeval včeraj razpravo o volivni izpremembi. Dr. Lili je izjavil v imenu Italijanov, da hočejo glasovati za volivno izpremembo. Namestnik je izjavil, da je vladi izprememba simpatična. Predlog ni sicer idealen, a ga pozdravlja, ker se uvede splošna kurija in direktna volitve. Namestnik je rekel, da ni za izključitev ostalih volivcev iz splošne kurije in proti razdelitvi splošne kurije v mestne in kmečke okraje.

Odpor železničarjev.

Jako priprost je način, po katerem preprečujejo zdaj železničarji na nekaterih avstrijskih progah redni promet. Premikači se namreč ravnajo po predpisih, ki so bili izdani pred 20. leti. Zadnje čase so premikači v sporazumu izvrševali službo drugače, bolj praktično, kakor velevaljo zastareli predpisi. Zdjaj pa ravnajo po starem. Tako n. pr. je predpisano, da morajo biti uvrščeni v vlak pred lahkiimi vozovi težki vozovi. Torej bi morali stehatati vozove pred sestavo vlaka. Pri sestavi vlakov bi moral hoditi premikač poleg stroja in reditelj vez bi se moral vselej temeljito posvetovati s strojevodjo. Vozovi bi tudi ne smeli suvati, marveč bi jih morali počasi voziti. To so vse take malenkosti, ki so jih lahko prezrli in delo je šlo hitreje izpod rok. Vodstvo sedanjega gibanja imajo v rokah narodne češke železničarske organizacije.

Soc. demokracija začetkom ni bila za gibanje, a se je premislila, ker se ji zde ti pojavi ugodni za splošno stavko, katero je napovedala. Železniška uprava ima težko stališče. Če se izjavi, da je odpor premikačev stavka, je gotova splošna stavka železničarjev. Zahtevo za 20% izboljšanje pa tudi težko izpolni, ker bi potrebovala zato 26 milijonov kron.

O odporu železničarjev so došla sledeča poročila:

Pogajanja med zaupniki železničarjev in ministrstvom so formalno odgodena, v istini pretrgana. Položaj se je po ostril, gibanje se gotovo razširi. Včeraj je izvrševalo službo strogo „po predpisih“ 10.000 uslužbencev državnih železnic, desetina vsega osebja.

Predvčerajšnjim so pričeli „po predpisih“ izvrševati službo uslužbenci v Bisschofshofnu in Bodenbachu. Državne železnice so izdale predvčerajšnjim razglaš, ki naznanja, da se ne sprejema blago namenjeno za postaje državne železnice na Češkem skozi osem dni.

V Moravski Trebavi je postaja prenapolnjena z vozovi. Z veliko težavo vzdržujejo dva prosta tira za osebni promet. Osebni vlaki imajo zamude dve do tri ure.

Iz Linca v Budjevice došli vlaki imajo pet do šest ur, osebni pa eno do dve uri zamude.

Včeraj so pričeli izvrševati službo po predpisih tudi praški strojevodje. S sestavljanjem vlakov so morali včeraj prenehati na praškem kolodvoru severno zahodne železnice.

„Pravo lido“ poroča, da je sklenilo tudi osebje praškega poštnege ravnateljstva izvrševati službo po predpisih.

V Ljubnem se je vršil predvčerajšnjim shod železničarjev. Zahtevali so 20% izboljšanje plače, priznanje službenega reda in splošno volivno pravico. Uslužbenci na ino moških postajah južne in državne železnice so tudi pričeli izvrševati službo po predpisih.

Včeraj zvečer se je vršil na Dunaju velik shod uslužbencev državne železnice. Sklenili so, da prično uslužbenci danes ob 7. zjutraj na Zahodnem in Franc Jožefovem kolodvoru izvrševati službo po predpisih.

V Plzni so morali včeraj ustaviti tovarni promet s Prago. Na severno-zahodni železnici imajo tovarni vlaki osem do devet ur zamude.

Iz Tešina in Bodenbacha poročajo, da se je razširila obstrukcija železničarjev. Uslužbenci so sklenili, da naznanijo uradnike, ki jih silijo, naj izvršujejo službo proti predpisom.

V Stari Paki se niso hoteli uslužbenci pogajati s predstojniki. Izjavili so, da se hočejo pogajati z ravnateljstvom a po svojih zaupnikih.

Danes dopoldne smo dobili obvestilo južne železnice, da se morajo odklanjati navseh postajah južne železnice tovari, ki so namenjeni na tržaške postaje južne in državne železnice. Izvzeti so le brzovozni tovari, žive živali, stvari, ki se lahko poškodujejo in sladkor. Vzroka to uradno obvestilo ne pove. — Ali so pričeli že tržaški železniški uslužbenci izvrševati službo po predpisih?

Na Dunaju sodije, da odpor železničarjev ne bo preprečil preskrbe živil v glavnem mestu. Le preskrba z mlekom in zelenjavo bo delala težave. Klavne živino bo prevzajal z Ogrskega železničarski polk. Moke imajo na Dunaju za več mesecev. S kruhom, mesom, pivom in vinom je Dunaj dovolj preskrbljen. Včeraj popoldne je bilo o odporu železničarjev posvetovanje v železniškem ministrstvu. Posvetovanja so se udeležili glavni ravnatelji severne in južne železnice, družbe avstrijskih državnih železnic in severozahodne železnice in veliko uradnikov železniškega ministrstva. Predsedoval je načelnik železniškega ministrstva, sekčni načelnik Wrba. Na ministrstvo je dešlo mnogo pritožb industrialcev, ki zahtevajo hitre odprave. Posvetovanje je trajalo tri ure. Sklenili so izpremeniti predpise za vse proge.

Ravnateljstva zasebnih železnic so izjavila, da nimajo povoda zavzeti stališča glede odpora železničarjev, ker je gibanje razširjeno le na progah državne železnice. Če se prične gibanje tudi na zasebnih progah, hočejo nastopiti z najostrejšimi odredbami.

Volivna izprememba za državni zbor.

V ministrstvu za notranje stvari hitro proučuje vprašanje o volivni izpremembi. Ministrstvo se ozira na razne predloge zadnjih let in na obstoječe volivne zakone evropskih držav. „Zeit“ poroča da namerava baren Gautsch predložiti zbornici zakon, po katerem se ne odpravijo kurije, marveč se le pomnože poslanci v splošni kuriji. Pri Gautschu so se vršila včeraj posvetovanja z načelniki raznih strank. Poleg dr. Pacaka in dr. Kramarja se je posvetoval Gautsch tudi z Bärnretheryem in Luegerjem. Razgovarjali so se o položaju v zbornici in o porazdelitvi dela. Gautsch je obvestil voditelje o načelih nameravane volivne izpremembe. Gautsch zahteva, naj reši zbornica začasni proračun, trgovinske pogodbe, predloge o vojaških novicah in pooblasti vlado, da sme pripeljati k skupnim državnim stroškom. Če zbornica ne reši pravočasno teh predlog, jo bo razpustil; če pa bode zbornica delala, ostane skupaj do junija.

Velik škandal v St. Hipolitu.

Velik ljubljenski liberalni Nemec, župan Völkl v St. Hipolitu je odstopil. V kavarni „Rathaus“ je bil 7. t. m. velik kraval. Völkl je imel neko razmerje s kavarnarjevo ženo in sta se zato sprla s kavarnarjem. Völkl je hotel kavarnarja udariti s steklenico, a so to preprečili gostje. Nato je zapustil s kavarnarjevo ženo kavarno. Včeraj se je pečal s to zadevo v jako burni seji občinski svet. Ker so obsojali Völklovo postopanje, je Völkl odstopil kot župan. Völkl je tudi izjavil, da hoče odstopiti kot deželni in državni poslanec.

Kriza na Ogrskem.

Predvčerajšnjim so priredili soc. demokracije demonstracijo proti Apponyiju. Apponyije moral bežati pod varstvom policije pred socialnimi demokrati. Dva socialisti sta bila ranjena. Socialisti so kričali na Apponyija: Doli z njim! Umazane! Na vrh z njim!

Predsednik ogrske zbornice Justh namerava zapečatiti ministrske sobe. Izjavil je, da ne bo pustil nobenega ministra v zbornico, ki ni poslanec, ker nima nezakonito ministrstvo nobenega posla v zbornici. Izvzeta sta le Lanýi in Kristoffy, ki sta poslanci. Justh je

tudi rekel, da smeje ministri, ki niso poslanci, le takrat v zbornico, če imajo vstopnice za galerijo.

Pismo sv. očeta.

Rim, 8. nov. Sveti oče je pisal nadškofu westminstrskemu pismo, v katerem hvali njegovo prizadevanje za versko šolo v „Board of School“. Sveti oče hvali zele duhovščino, katoliške učitelje in učiteljice na Angleškem ter jih vzpodbuja, naj trdno stoji v sedanjih borbi za verski značaj angleških šol. Nadškof Benone bo v prihodnjem konzistoriju imenovan za kardinala.

Ruski parlament.

London, 8. novembra. „Evening Standard“ poroča iz Peterburga: Politiške kaznjence, ki so bili izpuščeni na svobodo, so nekateri odvetniki povabili na obed. Iz ene same kaznilnice je bilo izpuščenih 52 žena in 40 moških. V Peterburgu so izpustili skupaj 300.

Peterburg, 8. nov. Ministrstvo je odločilo, da imajo volivno pravico: meščani, ki plačujejo najemnino II. razreda, trgovci, ki plačujejo obrtni davek II. razreda; učitelji z minimalno plačo 1200 v glavnem mestu, a v ostalih 900 rubljev; meščani, katerih imetek je vreden 2000 rub. v mestih do 25.000 prebivalcev, a 1000 rubljev v mestih z več ko 25.000 prebivalci. Stevilo delavskih poslancev je odločeno na 200, eden pride na 250.000 prebivalcev. Delavski poslanci se bodo volili po volivnih okrajih. Cel parlament bo imel 600 poslancev.

Španski kralj

je bil te dni v Berlinu, odkoder je odpe-toval na Dunaj.

V Berlinu je bilo tem povodom aretiranih nekaj španskih anarhistov.

Španski kralj se baje namerava poročiti s princezino Marijo Antonieto Meklenburško.

Nemiri in upori v Rusiji.

Car v Peterburgu.

Pariški „Le Journal“ poroča, da pride car danes v Peterburg, kjer ni bil že od meseca decembra l. l.

Rusko ministrstvo.

„N. Fr. Pr.“ poroča, da bo v kratkem imenovano ministrstvo, kakor jo je predlagal Witte, v katerem prevzame Witte predsedstvo, ministrstvo za notranje stvari Urusov, finančno ministrstvo Sipov, naučno ministrstvo knez Trubeckoj, poljedelsko ministrstvo pa Hilkev.

Bombni napad.

V Novem-Gloczienskem je bila vržena predvčerajšnjim bomba v stanovanje poveljnika trdnjave. Poveljnika je raztrgala bomba v kosce, težko so ranjeni njegova žena, otroci in ordonanca. Zaprli so več vojakov.

Položaj v Lodzu.

Generalni gubernator je naznanil, da prepove demonstracije in ljudske shode, ako se prepriči razsvetljava. Prepovedan je vsak promet od šestih zvečer do zjutraj. Lodško prebivalstvo je razburjeno. Casopisi niso včeraj izšli. Objavljajo le poročila „Peterburške brzovojne posredovalnice“. Kazaki so ubili predvčerajšnjim šest oseb.

Preganjanje judov.

Londonski listi poročajo, da je bilo ubitih samo v Odesi več tisoč judov. „Standard“ poroča, da se ubili v Rusiji 50 tisoč, ranili pa 100 tisoč judov. V Rigi so ustanovili judje obrambeno stražo. Ker so brzejavna poročila v judovskih rokah, so ista najbrže pretirana.

Goreči mesti.

V Ismajli so včeraj pogasili požar. Zgorelo je pol mesta. Judovski trgovci so berači in judje, kar jih niso pobili, prebivajo na ladjah. Ustreljen je bil ismajlski policijski načelnik.

Gori tudi mesto Akerman.

Vstaja na Kavkazu.

V Batumu so zaprte vse trgovine. Učenci ne obiskujejo šol in so priredili velik izprehod po mestu. V Ladjevahu so ubili kazaki 18 oseb, ki so razdirali železniški tir. Na postaji Supra je bilo ubitih 5 kazakov, na postaji Kobuleti pa postajenačelnik. Množica je tudi vjela policijskega komisarja. V Narakvirali je napadla ljudska milica okrajnega načelnika, ki ga je spremljalo 120 vojakov. Boj je trajal 17 ur, padlo je 105 kazakov. Pobili so vse policijske uradnike. Kazaki požigajo vasi. Ker manjka cest, dohajajo vojaška ojačenja po mcrju.

Splošna stavka železničarjev ponehuje.

Včeraj so pričeli voziti na progi Varšava—Peterburg. Na progah Varšava—Dunaj in ob Vislskih železnicah še ni končana stavka.

Vlada zagovarja vojaštvo.

Vlada je izdala komunike, v katerem zagovarja vojaštvo.

Prvi korak.

Ustavni odsek je danes sklenil nastopni predlog predložiti deželnemu zboru:

I.

1. Deželni zbor se izreka za načela splošne, enake, neposredne in tajne volilne pravice pri volitvah v deželni zbor in v poslansko zbornico državnega zbora, ter uvideva nujno potrebo, da se izvrši čim preje velilna preosnova, ki oživetverji označena načela.

2. C. kr. osrednja vlada se pozivlje, da nemudoma predloži državnemu zboru zakonski načrt v pod 1. označenem smislu.

3. C. kr. vlada se pozivlje, da nujno izdelava zakonska načrta o izpremembi deželnega reda in deželnega volilnega reda v pod 1. navedenem smislu in ju predloži deželnemu zboru, ki naj se baš v svrhu sklepanja o teh zakonskih načrtih skliče v izvenredno zasedanje vsaj meseca januarja leta 1906.

II.

Za slučaj, da bi nujno oživetverjenje označene reforme parlamentarnim putem izkazalo se kot nemogoče, se c. kr. osrednja vlada pozivlje, nasvetovati na najvišjem mestu, da se sedanji deželno- in državnozborni volilni red, ki sloni na ekstroiranem februarjskem patentu iz l. 1861. potom najvišje odločitve razveljavi in istim potom uvede za državni in deželni zakonodajni zastop nov volilni red po načelih splošne, enake, neposredne in tajne volilne pravice.

III.

C. kr. osrednja vlada se pozivlje skrbeti za to, da se v vsakem slučaju, enodobno z oživetverjenjem novih volilnih redov, uveljavi tudi poseben zakon v osiguranje popolne volilne svobode vsakega za volitev upravičenega državljana.

V predlogu sta povzeta predloga obeh slovenskih strank. Domala soglasno se je izrekel odsek za proporcni volilni sestav, ki zajamčuje tudi manjšinam zastopstvo. — Na predlog dr. Tavčarja se je določil za poročevalca v zbornici dr. Susterašič. — Predlog pride v eni prihodnjih sej na vrsto.

Dnevne novice.

Novomeška gimnazija. Poslanec Suklje se je mudil te dni na Dunaju in je med drugim tudi pri naučni upravi storil potrebne korake v to svrhu, da se mesto povsem nemogoče adaptacije sedanjega starega gimnazijskega poslopja v Novem mestu omisli nova zgradba na primernem prostoru.

Solski odsek. Dr. Krek je v večerajšnji seji dež. zbora izprežil dve važni stvari, ko se je šlo za vprašanje učiteljskih plač, ki jih danes dopolnjujemo: 1. V naši deželi je več učiteljev, ki iz raznovrstnih razlogov niso napravili izpita učiteljske vsposobljenosti, ki so pa po ministrstvu milestnim potom dosegli definitivnost. Taki učitelji imajo po sedaj veljavnem zakonu pokojnine 350—400 glđ, kar je gotovo premalo. 2. Učitelji, ki so bili definitivno nastavljeni pred l. 1873., imajo razmerne manj petletnic, nego njihovi mlajši tovariši. Do l. 1873. se je namreč zahtevalo 15 let, preden se je dobila prva petletnica. Dež. šol. svet je nekaterim prej imenovanim učiteljem priznal petletnice tako, kakor drugim. Toda po upravnem sodišču je razsojeno, da to ni zakonito. In zdaj morajo ti učitelji vračevati tako prejete petletnice. Dr. Krek je zahteval, naj se pooblasti dež. odbor, da v obeh slučajih sme popraviti krivice, dokler se v deželnem zboru ne izpremeni zakon.

Koroški deželni zbor in slovenski koroški visokošolci. Deželni zbor je dne 23. okt. odbil prošnjo mensae academicae na Dunaju za podporo z motivacijo, da se itak podpira od dež. zbora „Kärntner Verein“ na Dunaju. Na Dunaju pa študira sedaj tudi 12 slovenskih Korošcev na univerzi, ki ne morejo presiti pri društvu „Kärntner Verein“ za podporo, ker je to društvo nemško. Zato bi moral dež. zbor dati podporo mensi academici ne pa „Kärntner Vereinu“, ki stoji gmotno sploh jako dobro.

Za splošno volivno pravico so bile demonstracije predvečerajšnjim v Trstu in v Plznu.

Kopito nemško-slovenske zveze kaže zopet večerajšnji „Narod“. O naskoku naših poslancev na nemški zapisnik v kranjskem dež. zboru pravi, „da če bi bilo našim poslancem za stvar, bi stvar sprožili tako, da bi bila za vedno veljavna“. Ti ljudje bi silno radi imeli kak predlog, da bi se stvar zavlekla in da bi se jim dala prilika pomeniti se z baronom Schwegljem. Tega pomenka pa ravno naši poslanci niso pustili in zato piha sedaj „Narod“ jeze. Vsak drug predlog bi bili Nemci lahko preprečili, kat. narodni poslanci pa so nastopili kot praktični. Mi mislimo pa, da je stvar samoslovenskih zapisnikov že rešena in da se nikdar več ne bo upalo priti pred zbornico z nemškimi zapisniki. Če se pride, tedaj se zna še kaj drugega zgoditi!

Za splošno in enako volivno pravico. Shod narodno-liberalne (magistratne) italijanske stranke se je izrekel za splošno in enako volivno pravico.

V goriškem dež. zboru sta utemeljevala posl. Strekelj in Grča predloga za splošno in enako volivno pravico. Strekelj je seve se moral zaletavati v „zlorabo vere.“ Dr. Treo je utemeljeval svoj predlog za kritje večje potrebščine glede učiteljskih plač. Pridrži se mu je dr. Gregorčič. Lahi so nasprotovali ter dejali naj slovenski šolski okraj stori isto, kar je storila Gorica. Lahom je krepko odgovarjal dr. Gregorčič. Za nujnost so glasovali le Slovenci. Predlog je bil izročen šol. odseku, ki bo poročal o njem teko 10 dnij. Lahi so hoteli vtihotapiti neki predlog, da se podeli neka služba dr. Grusovinju, a dr. Gregorčič je zagrozil, da sicer Slovenci zapuste dvorano.

Zrtev alkohola. 54 let stari bajtar Jurij Rotar iz Goričanov, je večkrat nočil pri posestniku Lorencu Rakovcu št 8 v Goričanah, zlasti takrat, kadar ga je imel malo pod klobukom. Dne 2. t. m. je istakotako prišel v Rakovčevo hišo, ker so pa že domači spali, je sam zlezal, ker se mu bile bišne razmere znane na hlev. Tu mu je pa pod nogami zmanjkalo tal ter je padel v odprtino, kamor se meče seme, med padcem pa tako močno ob zid priletel, da se je na glavi smrtno nevarno poškodoval, ker je pa vsled pijanosti bil nezmožen za pomoč klicati, ga je domači pastir našel drugo jutro mrtvega. Gospodar pravi, da je pastir pozabil odprtino zapreti.

Društvo zdravnikov na Kranjskem. Prihodnje redno mesečno zborovanje vrši se v petek, dne 10. t. m. ob tri četrt na 5. uri popoldne v hotelu „Union“. Shajališče kavarna „Union“. Dnevni red: 1. Ogleđovanje higijeniških naprav v hotelu „Union“. 2. Slučajnosti.

Italijansko vojno ministrstvo je vpoklicalo pod orožje vse tiste, ki so bili l. 1885. na nedoločen čas odpuščeni iz armade. Mnogo Lahov iz Trsta je že odšlo v svojo domovino. Ker ne poznamo italijanskih vojnih naređb glede vojaških vaj, si o tem vpoklicanju deslej še pridržimo vsako sodbo.

Poroka. Ivan Dernič, tesarski mojster, pos. stoik i t. d. v Radovljici in Pavla Pantar, trgovka na Koroški Beli sta bila poročena na Brezjah dne 8. novembra t. l.

Dijaško umetniško društvo „Vesna“ na Dunaju se izpremeni baje v splošno slovensko umetniško društvo.

Manifestacija za splošno in enako volivno pravico v Zagrebu. Danes se otvori hrvaški sabor. Čujemo, da priredi ob tej prili zagrebško delastvo manifestacijo za splošno in enako volivno pravico.

V Gorjah bode občina 11. t. m. na god sv. Martuna delila darila in te 7 plemenim bikom in 7 telicam in kravam v povzdigo domače živinoreje.

Nemško šolo so otvorili predvečerajšnjim v Barkovljah.

Pobegnil je iz Beljaka najemnik hotela „Meran“ J. Machatschek.

Tržaški policijski ravnatelj Busich se po svojem dopustu skoro gotovo ne vrne več na svoje dosedanje mesto ter bo vložil prošnje za umirovljenje.

Čakališče z blagajno in stranišničem se zgradi na Otočah.

Za pomožno učiteljico na Prežanjih je imenovana gđc. Antonijska Kadunc, izprašana otroška vrtnarica v Srednji Siški.

Ameriške novice. V Castle Creeku Cole je v rovu nastali ogenj zadržil rojaka Jakoba Pluta. — V Imperialu Pa. je zadela srčna kap Alojza Severa iz Muljave pri St. Vidu. Bil je na mestu

mrtve. — 15. oktobra je bila blagoslovljena v Jolietu nova slovenska cerkev. Nova cerkev sv. Jozefa zavzema zdaj prvo mesto med slovenskimi cerkvami v Ameriki. —

Ustavljen promet. Državna železnica naznanja: Vsled nevarnosti, da se posede gorski vrh na progi Solnograd—Wörgl je bil 8. t. m. ustavljen ves promet med postajališčem Rauris Kitzloch in postajo Taxenbach. Presesti se ni mogoče. Osebnosti in brzovlaki vozijo le do in od postajališča Rauris Kitzloch na eni strani in postaje Taxenbach na drugi strani. Tovorni vlaki pa do in od postaj Lend-Gastein, oziroma Taxenbach.

Slovensko časopisje v Ameriki. Edini lastnik prejšnje tiskovne družbe „Nove Domovine“ v Clevelandu je postal John J. Grdina.

Pobegnil je iz Gorice vojak Ignacij Brumer, doma iz Stajerskega in prideljen 47. pešpolku. Potikal se je nekaj časa po okolici, potem se pa vrnil v Gorico in napravil mali dolg pri neki gostinčarki na trgu Corne. Ko ni hotel plačati, so mu gostje prigovarjali, vojak pa je potegnil bajonet in začel mahati okoli sebe. Vojaška patrolja ga je potem prišla in odvedla v zapor v vojašnico.

Ustrelil se je na Reki 18 letni dijak Evgen Kováč iz Budimpešte.

Vojaška vest. V Gorici so z Dunaja dospeli v ponedeljek generali, 3 višji častniki štaba in 50 stotnikov, gojencev vojaške šole. Vsi so na poučnem potovanju. V Gorici bodo bivali 4 dni, potem se zopet odpeljejo na Dunaj.

Trgovski muzej v Trstu. Trst, 8. nov. Trgovska in obrtna zbornica je sklenila ustanoviti Trgovski muzej.

Soča izstopila. Soča je blizu Gradiške izstopila iz svojih bregov in preplavila polja daleč naokrog.

Imenovanje. Inženir Ignacij Segar, doslej v Trstu, je imenovan predstojnikom kurilnice južne železnice v Brucku ob Muri. — Nadporočnik gospod Milan vitez Bleiweis-Trsteniški je imenovan stotnikom pri topničarskem polku št 36 v Sibirju. — Inženir gospod Jovan Gjurić, strojni pristav kurilnice v Ljubljani, je prestavljen na Dunaj, na njegovo mesto pa pride gospod F. Sešerko, strojni pristav iz Gradca.

Dalmatinski Hrvatje in reška resolucija. Hrvaški klub v dalmatinskem deželnem zboru je pritrđil reški resoluciji, katero so dodatno še podpisali Biankini, Ferri in Vuković. Ivčević in še dva druga poslance resolucije niso podpisali.

Stajerske novice.

Občinske volitve na Crešnjevcu so v tretjič razveljavljene. Taka je „nepripravnost“ vlade. Več o tem še izpregovorimo.

Nemška šola na Pragerskem je bila 6. t. m. slovesno otvorjena.

Drzen vlom. V Gaberju pri Celju se je izvršil drzen vlom pri bivšem gostilničarju Francu Skaletu. Ob 6. zvečer je odšel od doma in zaklenil za seboj stanovanje. Ko se je ob 8. vrnil, je videl, da je nekdo vlomil v njegovo stanovanje. Okno na ulico je bilo odprto in ubita ena šipa. Po tleh so ležali stoli in v drugi sobi je bila odprta omara. Iz nje je vzel tat 500 K gotovine. Vlomilec, ki se mu že na sledu, je vzel seboj tudi dve oideji in hlebec kruha.

Prst si je odsekala te dni 16letni kevaški učenec Avgust Sumer na Dobrni pri sekanju drv.

„Sokolski dom“ v Celju. Celjski „Sokol“ je sklenil ustanoviti „Sokolski dom“.

Ljubljanske novice.

lj Živela splošna in enaka volivna pravica! Na dan sklicanja državnega zbora bodo po vsej Avstriji velike manifestacije za splošno in enako volivno pravico. Tudi Ljubljana bo govorila in ni izključeno, da bomo takrat imeli v Ljubljani politično stavko.

lj Hrvatje v Ljubljani. — **Odličen hrvaški koncert.** Čez dva dni pridejo zastopniki hrvaške jugoslovanske umetnosti v Ljubljano. Nad 50 najboljših hrvaških pevcev „Kola“ stopi v stolici slovenskega naroda pred slovensko občinstvo! Sveta dolžnost nas vseh Slovencev je, da jih spjememo kar najljubeznivejše, najgorkejše in z onim svetim navdušenjem, katero nam je porok naše boljše jugoslovanske prihodnosti. Dolžnost nas vseh jugoslovanskih narodov, Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov je, da z resnostjo gojimo jugoslovansko kulturno vzajemnost, da kulturna dela vsakega posameznega naroda spoznavamo in da se za to spoznavanje tudi kaj potrudimo, iz pravega spoznavanja najboljših kulturnih del narodov se bo rodilo vedno večje medsebojno spoštovanje, pravo čistanje in utrdila se bo vedno bolj nam toli po-

trebna medsebojna ljubezen. Ne s frazami, ampak dejansko izvršujemo kulturno vzajemnost! Nam Slovencem se ravno sedaj nudi prilika, da izkažemo naše dejansko zanimanje za kulturne stanje hrvaške umetnosti. Nove izvirne skladbe bodo pevci izvajali, skladatelj Novak sam bo svoje skladbe dirigiral, društvo „Kolo“ pokazalo se bo gotovo v svoji najlepši umetnosti, tenorist vitez Cammarota bo pel najhvaležnejše in prekrasne točke Mi moramo prihod Hrvatov v Ljubljano z največjim veseljem pozdravili. Pozdraviti jih moramo na kolodvoru ob prihodu in odhodu, udeležiti se moramo v kar največjem številu koncerta, ki bo v soboto zvečer trajal od 8. do 10. ure v „Narodnem Domu“. Pravi „jugoslovanski škandal“ bi bil, ako bi koncertna dvorana ne bila do zadnjega kotička napolnjena in ako bi kak sedež ostal nezaseden! Torej, Slovenci, za vedajte se svoje dolžnosti nasproti našim najbližjim bratom in pokažite, da znate resno svoje kulturne ideale gojiti! Duševna vez, kulturna vzajemnost med jugoslovanskimi mesti Trstom, Ljubljano, Zagrebom, Belgradom in Zofijo mora biti vedno življša, vedno trdnjša in vedno resnejša! Taka umetniška potovanja, kakoršnega sedaj izvede odlično hrvaško društvo, bi morala biti pogostejša, kajti taki kulturni pojavi morejo le nam vsem koristiti in nas v kulturnem oziru privedi do lepše prihodnosti.

lj Za spomenik pokojnemu župniku Malenšku. Ker rajni gosp. Malenšek ni zapustil nič premoženja, njegovi sorodniki so pa vsi revni, se je zbralo sinoči več uglednih šentpeterskih faranov, ki so sklenili nabirati denar za grobni spomenik.

lj Krščanska ženska zveza ima jutri 10. t. m. ob 4. popoldne v prostorih krščansko-socialne zveze (Union) redni občni zbor. K občini udeležbi vabi c članice. Odbor.

lj Slovensko gledališče. Jutri opera „Pikova dama“. V nedeljo dne 12. nov. t. l. zvečer se uprizeri prvič na slovenskem odru vojaška drama „Mirozov“ (Zapfenstreich) kijo je spisal Fran Adam Beyerlein. Navedeno nedeljo popoldan ob 3. uri se predstavlja ob znižanih cenah burka „Detektiv“.

lj Umrla je na Poljanski cesti št. 20 Marijana Vovk, stara 84 let.

lj Deželni predsednik gosp. Schwarz si je danes ogledal bedo, povzročeno po povodnji na barju.

lj Semenj. Dae 8. t. m. je bilo na mesečni sejm prignanih 604 konj in volov, 407 krav in telet, skupaj 1011 glav. Kupčija je bila pri govedi kakor tudi pri konjih dobra.

Razne stvari.

Najnovejše.

Lakota na Japonskem. Med kmečkimi prebivalstvom v okrajih Ukushima, Majagi in Swaton je lakota. Strada nad milijon oseb.

Nenađna smrt župnika. Župnika Alberja v Schonnu pri Meranu je pri blagoslovljenju trupla pri nekem pogrebu zadela kap. Bil je takoj mrtve.

Ruski pisatelj Gorki name-rava z novim letom izdajati velik politični list v demokratičnem smislu.

Štrajšna rodbinska drama. V Dzieditzu pri Moravski Ostravi je mašinst Korda ustrelil svojo ženo, svoje štiri otroke in samega sebe.

Francoski arzenalski delavci v Lorientu so sklenili generalno stavko.

Dunajski prototniki so oprestili žida Tausiga od obtožbe sleparstva. Tausig je, kakor znano, napravil velik bankerot in pobegnil.

Velikanski vihar je divjal večeraj okoli Dunajskega Novega Mesta. Izruval je nad tisoč dreves, odnašal strehe in pretrgal telefonske zveze.

400 oseb na tifusu bolnih je v Oseku.

Praga mirna.

Streški za vojake v Pragi znašajo vsak dan 3000 kron. Plačati jih bo morala praška občina. Včeraj so pokopali v Pragi pri nemirih ustreljenega steklarskega pomočnika Hubača. Pogreba se je udeležilo 40.000 delavcev. Na grobu je govorilo več govornikov. Včeraj je bilo v Pragi mirno.

V pomoč praškemu vojaštvu se došli batalijeni štirinajstih polkov.

Praški občinski svet je sklenil storiti korake za reorganizacijo državne policije v Pragi in da se ustanovi meščanska straža.

Velevlasti proti Turčiji.

Avstrija hoče poslati proti Turčiji križarici „St. Georg“ in „Szigetvar“. Mednarodno brodovje proti Turčiji bo imelo 15 ladij in odplove takoj, ako se razbijejo diplomatska pogajanja. Če se Turčija še ne bo udala, odpošlje vsaka velevlad še dve ladiji, nakar blokirajo Dardanele.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 9. novembra. Tu se mudi tržaški škof dr. Nagl.

Berolin, 9. nov. z Dunaja poročila „Berliner Zeitung“, da če bi Gautsch zaradi slabega zdravja odstopil, bi mu po kratki vladni Bylandt-Rheidta sledil knez Hohenlohe iz Trsta.

Gradeo, 9. novembra. Danes so štajerskemu dež. zboru predložili poslanci Ploj, Dečko in Jurtela predlog za izpremembo dež. volivnega reda za Stajersko. Posl. Kočevar je interpeliral ces. namestnika, ker ta ni odgovoril na neki rekurz občine Središče.

Gradeo, 9. novembra. Danes se je tu izvršil predrzen roparski vlem. Trije tatovi so vdrli v stanovanje 76 let starega zasebnika Wilkinsa zvezali ga in mu zamahili usta. Nato se pričeli ropati. Med njihovim delom je prišla domov kuharica. Tudi njo so zvezali in jo vrgli na posteljo. Stanovanje se oropali in pobegnili, pustivši zasebnika in kuharico zvezana. Slučajno je prišla na obisk zasebnikova hči, ki je poklicala hišnika, ker ji nihče na zvonjenje ni odprl. Tako so prišli na sled zločinu. Policija zasleduje storilce.

Dunaj, 9. novembra. Tu se je začel pasivni odpor železničarjev. Dopoldne je imel pasivni odpor malo vpliva, a bati se je, da v večernih in nočnih urah nastanejo resne zadrege posebno za preskrbovanje živeža.

Dunaj, 9. novembra. Danes se vrši pasivni odpor železničarjev na severni železnici na celi črti.

Brno, 9. novembra. Konferenca strojevodij in drugih železničarjev je sklenila, da se pridruži pasivnemu odporu.

Praga, 9. novembra. Sem sta došla dva ruska agitatorja, ki gresta železničarjem v vseh zadevah na roko.

Hrudim, 9. novembra. Vsi tukajšnji železničarji so sklenili pridružiti se pasivnemu odporu.

Dunaj, 9. novembra. Vlada namerava, če bi se pasivni odpor železničarjev nadaljevala vpoklicati rezerviste in jim poveriti želez. službo.

Dunaj, 9. novembra. Posl. Morsey je bil danes dalje časa pri Gautschu.

Dunaj, 9. novembra. Poslanca Fořt in Mastelka sta bila danes pri ministrskem predsedniku, da mu poročata o pasivnem odporu železničarjev. Gautsch je dejal, da je vlada pripravljena stopiti z železničarji v nova pogajanja, da pa morajo prej opustiti pasivni odpor in nastati normalne razmere.

Dunaj, 9. novembra. Vojaški inspektor c. kr. konjerejskih zavodov, generalni major Bresnitzer se je ustrelil. Vzrok je neka brošura, ki mu je očitala, da častnike šikanira.

Dunaj, 9. nov. Slovenski dijaki so sklenili podati rektorju vseučilišča protest proti napadom nemških nacionalcev, ki kršijo pravo drugih narodnosti, zlasti takih, ki še nimajo vseučilišča. Slovenski dijaki prosijo slednjč rektorja, naj zopet otvori vseučilišča predavanja.

Dunaj, 9. nov. Danes je bil pred vseučiliščem mir.

Dunaj, 9. nov. Deputacija dijakov je bila danes pri rektorju vseučilišča. Rektor je izjavil, da se izvršene relegacije upravičene, da ni nikdar rabil žalih besedi proti nemškemu dijaštvu in relegiranju ne more preklicati.

Varaždin, 9. novembra. Pogreba pri demonstracijah ubitega Ivana Iliča se je udeležilo nad 3000 ljudi. Na grobu so govorili v imenu soc. demokratov stavec Jean, v ime meščanstva dr. Magdič in v ime obrtnikov Furjan.

Belgrad, 9. novembra. V Solunu so Grki na javni cesti ubili ravnatelja bolgarske gimnazije.

Peterburg, 9. nov. Po inozemstvu razširjene vesti, da je Witte umorjen, so nerresnične.

Peterburg, 9. novembra. Car je odločil, da se osnuje trgovsko ministrstvo.

Peterburg, 9. novembra. Demisija velikega kneza Vladimira kot gardnega poveljnika je sprejeta.

Peterburg, 9. novembra. Vojni minister je demisioniral, ker je bilo aretiranih 20 gardnih častnikov. Kot gotovost se poročila, da je odstopil Trepov.

Peterburg, 9. novembra. Ruska duhovščina je pri sv. sinodu zahtevala, da se Trepova ekskomunicira.

Varšava, 9. novembra. Ali bo tu konec stavke železničarjev, se bo danes odločilo. Od tega je odvisna tudi ostala stavka. Stavka v lekarnah je že končana.

Kronstadt, 9. nov. Tu je bilo aretiranih 26 častnikov. Obdolžilo se jih je, da so člani tajne revolucijske zarote. Nato so delavci in dijaki priredili po mestu veliko demonstracijo. Demonstracij, ki so trajale 3 ure, so se udeležili tudi mornarji in vojniki.

Moskva, 9. nov. Mestni svet je odklonil ustanovitev meščanske garde.

Odesa, 9. nov. V predkraju Dalik je množica oropala židovske prodajalnice in jih zažgala.

Tokio, 9. nov. Včeraj je velikanski vihar uničil del Japonske. Na Oskimi in oboliških otokih je razrušenih 2000 hiš. Brodarstvo ima velikansko škodo. Stevilo žrtev še ni znano.

Borzna poročila.

Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurzi dunajske borze 8. novembra 1905.

Založbeni papirji.	Denar	Blago
4% majeva renta	100.15	100.35
4% srebrna renta	100.—	100.20
4% avstrijska krona renta	100.10	100.30
4% zлата renta	118.45	118.65
4% ogrska krona	95.70	95.90
4% zлата	113.75	113.95
4% posojilo dežele Kranjske	99.50	101.—
4% posojila mesta Spljet	100.60	101.60
4% Zader	100.—	100.—
4% bosn.-herc. žel. pos. 1902	100.55	101.55
4% češka dež. banka k. o.	99.75	100.05
4% ž. o.	99.75	100.05
4% zast. pisma gal. d. hip. b.	100.70	101.70
4% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	106.15	107.15
4% zast. pisma Innerst. hr.	100.50	101.50
4% ogr. cen. dež. hr.	100.—	100.20
4% hip. banke	100.—	100.70
4% obl. ogr. lokalnih žel. d. dr.	99.50	100.50
4% obl. češke ind. banke	100.25	101.25
4% prior. Trst-Poreč lok.	99.90	100.—
4% prior. dol. žel.	99.50	100.—
3% juž. žel. kup. 1/2, 1/2	316.80	318.80
4% avstr. pos. za žel. p. o.	100.70	101.70
Srečke.		
Srečke od l. 1860 1/2	190.50	192.50
1864	295.75	297.75
tziske	161.—	163.—
zem. kreditne I. emisije	399.—	307.—
II.	399.—	307.50
ogr. hip. banke	264.—	271.80
srbske á frs. 100.—	103.—	110.50
turške	145.55	146.55
Basilika srečke	24.90	26.90
Kreditne	471.—	481.—
Inomoške	79.—	84.—
Krakovske	91.—	98.50
Ljubljanske	64.—	70.—
Avstr. rud. križa	53.—	54.80
Ogr.	34.—	36.—
Rudolfove	60.—	64.—
Salcburške	72.—	78.—
Dunajske kom.	531.—	542.—
Delnice.		
Južne železnice	117.50	180.50
Državne železnice	666.50	667.50
Avstr. ogrske bančne delnice	1639.—	1648.—
Avstr. kreditne banke	670.75	671.75
Ogrske	778.—	779.—
Živnostenske	247.—	247.50
Premogokop v Mostu (Brüx)	673.50	675.—
Alpinske montan	528.50	529.50
Praške žel. indr. družbe	2600.—	2610.—
Rima-Murányi	531.—	533.33
Trbovlske premog. družbe	290.50	292.—
Avstr. orožne tovr. družbe	581.—	582.50
Češke sladkorne družbe	149.—	153.—
Valute.		
C. kr. cekin	11.36	11.40
20 franki	19.15	19.18
20 marke	23.50	23.58
Severeišns	24.—	24.08
Marke	117.625	117.825
Laški bankovci	95.65	95.85
Rublji	254.25	255.—
Dolarji	4.84	5.—

Izjava.

Podpisani sem razžalil dné 22. oktobra t. l. gospoda Janeza Zormanu, posestnika in vinskega trgovca v Spodnji Šiški.

Obžalujem, da sem to storil, in se gospodu Zormanu zahvaljujem, da mi je odpustil.

Ljubljana, 7. novembra 1905.

Franc Bizjan.

2298 1—1

Katoliška Tiskarna

prilporeča raznovrstno

vizitnice

po nizki ceni

Mlada lovška psica

bele barve z rujavimi lisami, rujavimi ušesi in odsekanim repom, se je izgubila.

Oddati je proti primerni nagradi na Žabjeku št. 3, II. nadstropje. 2301 2—1

2268 Odda se takoj služba 3—3

organista in cerkvenika

v Šmartinu pri Kranju. Oženjeni, ki so zmožni poučevati večji pevski zbor, imajo prednost.

Župni urad Šmartin pri Kranju.

Učenca

ki ima veselje do trgovine išče večja trgovina na Dolenjskem. Ponudbe pod „št. 100“ na upravništvo „Slovenca“. 2279 5—4

Popolnoma dobro ohranjen

filtrirni aparat

se proda po ugodni ceni. — Naslov pove 2273 upravništvo. 6—4

Sveže morske ribe

ukusno pripravljene, se dobé vsak petek v gostilni „Miramar“, Stari trg 19. Se priporoča

Ivan Tosti

2251 3—2

gostilničar.

Orehe, fižol, želod in bukovec

sploh vse deželne pridelke kupi

Anton Kolenc v Celju.

2166 10—9

Panorama Kosmorama

Dvorni trg št. 3, pod „Narodno kavarno“.

Od nedelje 5. novembra do vštete sobote 11. novembra 1905:

Avstrijci v Pekingju,

ob okupaciji z velesilami.

2299

Originalni

SINGER

Pazite na tvorniško znamko.

šivalni stroji.

SINGER Co. delniška družba za šivalne stroje.

v Ljubljani sv. Petra cesta št. 6.

399 20—20

„Penzijon“

Na otoku Veliki Lošnj (Lussin-Grande) se radi možitve proda ali dá v najem; za 1600 gld. nosi čistih 6000 gld. — Tako tudi kopališča od 10.000—150.000 gld, hoteli, vile, posestva po celi Avstro-Ogrski so prijavljena. Dalje posredovanje z denarjem, vsakovrstne kopališke oprave, kopališki načrti, prospekti glede novih stavb in renoveracij, vse to oskrbuje

„Balneologisch. Centr. Verkehrs-Bureau“

Budapest II., Kapás-utca 12.

2302 3—1

Grand hôtel „UNION“

Ljubljana.

Plzensko Monakovsko originalno pivo.

Depot: 2260 5

Anton Kamposch.

2291 3

„Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“

Podružnica v CELOVCU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Akcijski kapital K 2.000.000.—

Zamenjava in ekskomptuje

izrečane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso monic.

Rezervni zaklad K 200.000.—

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Borzna naročila.